

ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز: مطالعه پایلوت

کبری پرون^۱ *فهیمه السادات حسینی^۲ وحید زمان زاده^۳

چکیده

زمینه و هدف: ارزش‌های حرفه‌ای، اساس توسعه هویت حرفه‌ای و تعهد به حرفه می‌باشد. با اینحال مطالعات در حیطه ارزش‌های حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری در ایران محدود است، لذا مطالعه پایلوت حاضر با هدف تعیین ارزش‌های حرفه‌ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری در دانشگاه علوم پزشکی تبریز صورت پذیرفت.

روش بررسی: در این مطالعه پایلوت توصیفی مقطعی ۵۶ دانشجوی کارشناسی پرستاری نیمسال آخر از طریق سرشماری انتخاب شدند و دیدگاه آنها نسبت به ارزش‌های حرفه‌ای در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ بررسی شد. در این مطالعه از پرسشنامه‌ای دو قسمتی استفاده گردید که قسمت اول، مشخصات فردی-اجتماعی و قسمت دوم مقیاس بازنگری شده ارزش‌های حرفه‌ای پرستاری (NPVS-R) شانک و ویس در ۵ بعد (مراقبت، عمل‌گرایی، حرفه‌ای شدن، اعتماد و عدالت) می‌باشد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با آزمون‌های توصیفی، ناپارامتریک (کروسکال والیس و یومن ویتنی) و ضریب همبستگی اسپیرمن رو و در نرم افزار SPSS نسخه ۱۳ صورت پذیرفت.

یافته‌ها: میانگین نمرات ابعاد مراقبت، عمل‌گرایی، اعتماد، حرفه‌ای شدن، عدالت و نیز مجموع ابعاد به ترتیب ۳/۵۵، ۳/۳۴، ۳/۸۲، ۳/۶۳، ۳/۷۲ و ۳/۵۹ بود. حفظ اسرار بیمار و حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی به ترتیب از مهمترین و نظارت بر عملکرد همکاران، مواجهه با کادر درمانی با عملکرد نامناسب، شرکت در تحقیقات پرستاری یا بکار بستن نتایج تحقیقات از کم اهمیت ترین مؤلفه‌ها بودند. بین سن با دیدگاه دانشجویان نسبت به بعد "اعتماد" ارتباط معناداری وجود داشت ($P < 0/05$).

نتیجه‌گیری کلی: هر چند میانگین نمرات دانشجویان در محدوده نسبتاً مهم یا مهم قرار داشت، اما نیاز به برنامه‌ریزی‌های بیشتری به منظور بهبود آگاهی دانشجویان در برخی از وظایف حرفه‌ای و ارتقاء عملکرد حرفه‌ای آنان در گستره وسیعی از حیطه‌های حرفه‌ای، توأم با وظایف مراقبتی قابل توصیه است.

کلیدواژه‌ها: ارزش‌های حرفه‌ای، دانشجویان پرستاری، دیدگاه

تاریخ دریافت: ۹۱/۲/۱۲

تاریخ پذیرش: ۹۱/۵/۱۳

^۱ عضو هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

Email: fhoseini@sums.ac.ir

*مؤلف مسئول. تلفن: ۰۹۱۷۷۲۳۶۰۸۲

^۳ دانشیار دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران.

مقدمه

ارزشهای حرفه ای استانداردهایی برای عمل هستند که از سوی گروه حرفه ای و متخصصین مورد پذیرش بوده و چارچوبی را برای ارزشیابی ارزشها و عقاید تاثیر گذار بر رفتار فراهم می آورند^(۱). این ارزشها اساس عملکرد پرستاری می باشند که تعاملات پرستاران با بیماران، همکاران، سایر افراد حرفه ای و عموم مردم را هدایت می نمایند^(۲) و چارچوبی برای تعهد به رفاه بیمار و راهنمایی برای رفتار اخلاقی در جهت تدارک امنیت و مراقبت بشردوستانه فراهم می آورند^(۳). در حال حاضر تعارضات اخلاقی رو به افزایش در عرصه مراقبت نیز ضرورت توجه به ارزشهای حرفه ای را مطرح نموده است^(۴، ۵).

تفاوت در نقشهای پرستاری لزوم یکپارچگی و همسان سازی ارزشها، دانش و مهارتهای فردی پرستاری را مطرح می سازد. این همسان سازی ارزشها برای برطرف نمودن نیازهای مربوط به وضعیت سلامت/ بیماری همگان و به منظور خدمت رسانی به جامعه ضروری است^(۶). بنابراین لازم است که پرستاران در جایگاههای مختلف ارائه خدمات، فعالیتهای خود را براساس ارزشهای مشترکی بنا نهند که بیانگر تعهد و التزام آنان به حرفه پرستاری و نیز جامعه باشد^(۷).

اجتماعی شدن حرفه ای در توسعه ارزشها و هویت شخصی یک پرستار حرفه ای نقش دارد که این امر بواسطه همسان سازی ارزشها، مهارتها، رفتارها و هنجارها در عملکرد پرستاری رخ می دهد^(۸). بنابراین دانشجویان الزام به یادگیری مفهوم این ارزشها داشته و ایجاد شرایطی جهت توسعه و تکامل این ارزشها امری ضروری به نظر می رسد^(۹).

آموزش یکپارچه و هدفمند ارزشهای حرفه ای پرستاری برای تضمین آینده ای روشن در حرفه پرستاری الزامی است. این امر ریشه در مفهوم مراقبت داشته و از طریق بکارگیری رفتارهایی بر پایه ارزش، عملی می گردد^(۱۰). بنابراین توجه به ارزشهای حرفه ای در برنامه درسی

پرستاری برای مهیا نمودن دانشجویان پرستاری واجد صلاحیت اهمیت دارد چرا که این امر به عملکرد و مراقبت با کیفیت منتهی می گردد^(۱). برنامه های آموزش فعلی پرستاری بر مهارتهای شناختی، روانی- حرکتی و مهارتهای مورد نیاز در ارتباطات بین بیمار- پرستار تاکید دارد^(۱۱). محتوای مربوط به ارزشهای ضروری در عملکرد پرستاری، بطور معمول در برنامه های رسمی موجود نبوده و بطور کلی بصورت غیر رسمی از طریق بحث های غیر برنامه ریزی شده و تصادفی آموخته می شوند^(۵). گرچه برنامه های پرستاری ممکن است در ارائه ارزشهای حرفه ای از راهنماهای معتبری پیروی نمایند، اما تعداد محدودی از این برنامه ها، برآیندهای یادگیری موفقیت آمیزی را کسب نموده یا گزارشهایی را در این خصوص منتشر کرده اند^(۲).

با وجود ضرورت کسب و درونی سازی ارزشهای حرفه ای به منظور اجتماعی شدن حرفه ای^(۱۲، ۸)، اما مطالعات اختصاصی راجع به این حیطه در ایران و حتی آسیا محدود می باشد^(۱۳، ۱۴). با توجه به اینکه کدهای اخلاقی نشان دهنده ارزشهای حرفه ای بوده و متخصصان را در رابطه با چگونگی عملکرد بر پایه ارزشها آگاه می سازد^(۱۵، ۱۶)، ارزشهای حرفه ای و اخلاق حرفه ای ارتباط نزدیکی به یکدیگر دارند که در این راستا نیز مطالعات در حوزه اخلاق در ایران به نسبت کشورهای دیگر محدود بوده و نتایج بررسی های موجود نیز حاکی از این است که در زمینه توانایی پرستاران در حل موضوعات اخلاقی، مراقبت و تصمیم گیریهای اخلاقی نیاز به توجه، اقدامات و تحقیقات برنامه ریزی شده بیشتری وجود دارد^(۱۷).

کسب و درونی سازی ارزشهای حرفه ای به منظور توسعه حرفه ای و فراهم آوردن یک چارچوب مشترک که در آن امکان برآورده ساختن انتظارات و استانداردهای حرفه ای در کنار تعارضات اخلاقی رو به افزایش در عرصه مراقبت وجود داشته باشد الزامی است^(۴، ۵). بطور کلی مطالعات، ضرورت ایجاد فرصتهای آموزشی حقیقی را به منظور بررسی تجارب حرفه ای و فردی در رابطه با موضوعات

در کشور می باشد. جامعه مورد مطالعه کلیه دانشجویان پرستاری نیمسال آخر (هشتم) دوره کارشناسی پیوسته دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ بودند.

در این پژوهش، نمونه پژوهش همان جامعه پژوهش به شرط تمایل به مشارکت در مطالعه بود. سایر مشخصات واحدها شامل عدم وجود سابقه گذراندن دوره های آموزشی مرتبط با ارزشهای حرفه ای و اخلاق پرستاری، مهمان نبودن یا انتقالی نبودن دانشجوی و همچنین عدم سابقه اشتغال رسمی در مراکز آموزشی- درمانی بود.

نمونه گیری بصورت سرشماری و بر روی تمام دانشجویان ترم هشتم که در نیمسال اول و دوم سال تحصیلی ۹۰-۸۹ فارغ التحصیل می شدند و واجد معیارهای مطالعه بودند، انجام پذیرفت. پرسشنامه به تمام دانشجویانی که در کارورزی عرصه بودند داده شد. از ۶۱ دانشجوی نیمسال آخر کارشناسی که در محیط کارورزی حاضر بودند، ۴ نفر دانشجوی مهمان و ۱ نفر نیز سابقه اشتغال رسمی در مراکز آموزشی- درمانی را ذکر نمود، در نهایت تعداد ۵۶ دانشجو در مطالعه شرکت کردند .

به منظور بررسی دیدگاه این دانشجویان نسبت به ارزشهای حرفه ای از پرسشنامه ای دو قسمتی استفاده گردید که قسمت اول در برگزیده مشخصات فردی- اجتماعی و شامل ۱۱ سؤال بسته بود که ۳ سؤال آن به شناسایی دانشجویانی می پرداخت که دارای شرایط شرکت در مطالعه نبودند. در قسمت دوم از ابزار بازنگری شده ارزشهای حرفه ای پرستاری (NPVS-R) (Nurses Professional Values Scale-Revised)

(survey tool) استفاده گردید که شامل ۲۶ مؤلفه و برگرفته از کدهای اخلاق حرفه ای بوده و متشکل از ابعاد مراقبت (۹ مؤلفه: ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵)، عمل گرایی (۵ مؤلفه: ۴، ۱۰، ۱۱، ۱۹، ۲۶)، اعتماد (۵ مؤلفه: ۱، ۲، ۹، ۱۴، ۱۵)، حرفه ای شدن (۴ مؤلفه: ۵، ۶، ۷، ۸) و عدالت (۳ مؤلفه: ۳، ۱۲، ۱۳) بود. گزینه ها براساس مقیاس پنج گزینه ای لیکرت بیان شده بود، به

عملکردی و بالینی مربوط به ارزشها در آموزش پرستاری مشخص کرده اند^(۲).

در چند سال اخیر معلمین پرستاری نیز در رابطه با چگونگی آموزش اخلاق و ارزشها به پرستاران تازه کار به گونه ای که آنها را در بکارگیری این ارزشها در عمل واجد صلاحیت نماید بطور فزاینده اظهار نگرانی کرده اند^(۱۸) و حتی چندین مطالعه در حیطه آموزش پرستاری مشخص نموده اند که ارزشهای حرفه ای و ایده آل های اخلاقی دانشجویان پرستاری و پرستاران اغلب به عنوان یک چالش و معضل در محیط بالینی مطرح می گردد^(۱۹،۲۰). ارزیابی ارزشهای حرفه ای از دیدگاه دانشجویان می تواند فراهم کننده اطلاعات مفیدی برای ارائه استراتژیهای موثرتر به منظور یکپارچه سازی و بکارگیری ارزشهای حرفه ای در عملکرد حرفه ای و یادگیری بالینی باشد^(۲۱). با توجه به مسائل مذکور و نیز اهمیت آشنایی، نهادینه سازی و بکارگیری ارزشهای حرفه ای؛ بر آن شدیم که در این مطالعه، به عنوان مطالعه ای مقدماتی برای انجام پژوهشی وسیعتر در سطح کشور، به بررسی ارزشهای حرفه ای از دیدگاه دانشجویان پرستاری نیمسال آخر در دانشگاه علوم پزشکی تبریز بپردازیم. بدین منظور هدف از انجام این مطالعه تعیین دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در زمینه ارزشهای حرفه ای بود. ارتباط دیدگاه دانشجویان با مشخصات فردی اجتماعی آنان نیز بررسی شد. در مطالعه ما سوالات اصلی پژوهش بدین صورت بود که دیدگاه دانشجویان پرستاری در خصوص ارزشهای حرفه ای در ابعاد "مراقبت"، "عمل گرایی"، "اعتماد"، "حرفه ای شدن" و "عدالت" چگونه است؟

روش بررسی

پژوهش حاضر یک مطالعه مقطعی- توصیفی است که پایلوت مطالعه ای در سطح وسیع تر، به منظور بررسی ارزشهای حرفه ای از دیدگاه دانشجویان ترم آخر کارشناسی پرستاری در سایر دانشگاههای علوم پزشکی

و... برای دانشجویان در حین تکمیل پرسشنامه نیز فراهم آورده شد. همچنین رضایت آگاهانه از دانشجویان اخذ شد. توزیع و جمع آوری کل پرسشنامه ها به واحدهای پژوهش در دو نوبت بهمن ۱۳۸۹ و تیر ۱۳۹۰ (دو گروه از دانشجویان ترم هشتم) صورت پذیرفت.

داده ها پس از جمع آوری و کد گذاری در نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۳ تجزیه و تحلیل شد. در این مطالعه به منظور تعیین دیدگاه دانشجویان راجع به ارزشهای حرفه ای در ابعاد مراقبت، عمل گرایی، اعتماد، حرفه ای شدن و عدالت از آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) استفاده گردید. همچنین با توجه به توزیع غیر نرمال داده ها (سطح معناداری آنالیز توزیع نرمال به دو روش Kolmogorov-Smirnov و Shapiro-Wilk کمتر از ۰/۰۵) برای بررسی هدف فرعی از آمار استنباطی ناپارامتریک (آزمون های Mann-Whitney U و Kruskal-Wallis) استفاده گردید. ضریب همبستگی Spearman's rho جهت تعیین ارتباط برخی متغیرهای فردی - اجتماعی دانشجویان با دیدگاه آنان راجع به ارزشهای حرفه ای مورد استفاده قرار گرفت. در این مطالعه P کمتر از ۰/۰۵ معنادار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این پژوهش، ۵۶ نفر از دانشجویان حاضر در کارورزی در مطالعه شرکت نمودند. ۶۶/۱ درصد از دانشجویان شرکت کننده در مطالعه مونث و میانگین سنی دانشجویان $24 \pm 23/09$ بود، ۸۰/۴ درصد از دانشجویان مجرد و ۵۳/۶ درصد مشغول به تحصیل در دوره تحصیلی روزانه بودند و میانگین معدل کل دانشجویان در نیمسالهای گذشته نیز $17/16 \pm 0/81$ بود. همچنین در توصیف شرایط اقتصادی خانواده در حدود ۷۴/۵ درصد از دانشجویان گزینه "دخل با خرج برابر" را انتخاب نمودند. در مطالعه حاضر ۹۲/۹ درصد از دانشجویان از نظر قومیت ترک و در حدود ۷۲/۷ درصد از دانشجویان نیز بدون سابقه کار دانشجویی بودند. جدول شماره ۱ مشخصات برخی از

این صورت که گزینه بی اهمیت نمره ۱، کم اهمیت نمره ۲، نسبتاً مهم نمره ۳، مهم نمره ۴ و گزینه بسیار مهم نمره ۵ را به خود اختصاص می دادند. محدوده نمرات از ۱۳۰-۲۶ بوده و نمره بالاتر نشان دهنده آشنایی بیشتر دانشجویان با ارزشهای حرفه ای است. این ابزار استاندارد توسط weis و Schank به منظور اندازه گیری ارزشهای حرفه ای طراحی و استاندارد شده است و با توجه به مطالعات آنها از روایی و پایایی لازم برخوردار است^(۲۲). چنانچه روایی ابزار با استفاده از یک گروه ۵ نفری از متخصصین در حوزه ارزشهای حرفه ای در پرستاری کسب گردیده و در بررسی پایایی ابزار نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ مشخص شده است^(۲۲). در این مطالعه نیز پرسشنامه از جهت صحت ترجمه انگلیسی به فارسی به ۳ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی تبریز و ۲ مدرس زبان انگلیسی داده شد. پرسشنامه از جهت روایی صوری و محتوی به ۷ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی تبریز شامل ۴ نفر کارشناس ارشد پرستاری و ۳ نفر دکتری پرستاری داده شد لازم به ذکر است که این مطالعه پایلوت به منظور تأیید روایی و پایایی ابزار در جامعه پژوهش کنونی نیز مورد استفاده قرار خواهد گرفت. در بررسی پایایی ابزار در این مطالعه، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ محاسبه گردید.

پس از اخذ مجوز استفاده از ابزار پژوهش از سازندگان ابزار، تصویب طرح و اخذ مجوز لازم از معاونت پژوهشی دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز، کمیته اخلاق و مسئولین ذیربط، پژوهشگر در محیط کارورزی دانشجویان حاضر گردیده و با توجه به اینکه تکنیک گردآوری داده ها در این پرسشنامه با قلم و کاغذ بود، توضیحاتی در مورد پژوهش کنونی، بی نام بودن پرسشنامه ها و اطمینان دادن در خصوص محرمانه ماندن پاسخها و حفظ خلوت و رازداری شرکت کنندگان و همچنین اختیاری بودن مشارکت و چگونگی تکمیل پرسشنامه مطرح گردید و فرصتی برای رفع ابهامات

متغیرهای فردی- اجتماعی شرکت کنندگان در مطالعه را نشان می‌دهد.

جدول ۱: توزیع فراوانی دانشجویان بر حسب متغیرهای فردی- اجتماعی

متغیر فردی- اجتماعی	طبقه بندی	فراوانی (درصد)
جنس	مؤنث	۳۷ (۶۶/۱)
	مذکر	۱۹ (۳۳/۹)
وضعیت تأهل	مجرد	۴۵ (۸۰/۴)
	متأهل	۱۱ (۱۹/۶)
دوره تحصیلی	روزانه	۳۰ (۵۳/۶)
	شبانه	۲۶ (۴۶/۴)
شرایط اقتصادی خانواده	دخل با خرج برابر	۴۱ (۷۴/۵*)
	دخل کمتر از خرج	۱۰ (۱۸/۲*)
	دخل بیشتر از خرج	۴ (۷/۳*)
قومیت	ترک	۵۲ (۹۲/۹)
	فارس	۱ (۱/۸)
	کرد	۳ (۵/۴)
سابقه کار دانشجویی	بلی	۱۵ (۲۷/۳*)
	خیر	۴۰ (۷۲/۷*)
کل شرکت کنندگان		۵۶ (۱۰۰)

*در این متغیرها که موارد بدون پاسخ وجود دارد درصد معتبر منظور شده است.

میانگین کل نمرات در این بعد، ۶۱/۳۰±۳/۵۵ بود (جدول

۲).

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار پاسخگویی دانشجویان پرستاری به مؤلفه های بعد "مراقبت"

مؤلفه های بعد مراقبت	میانگین ± انحراف معیار	نوع پاسخ
۱۶ حفظ حقوق اخلاقی و قانونی بیمار	۳/۹۶±۰/۹۵	
۱۷ عدم مشارکت در مراقبتی که با ارزشهای حرفه ایم در تضاد اخلاقی باشد.	۳/۱۹±۱/۲۳	
۱۸ عمل کردن به عنوان حامی بیمار	۳/۳۸±۰/۹۱	
۲۰ مراقبت بدون پیش داوری در مورد بیماران با سبک زندگی متفاوت	۳/۳۵±۱/۰۴	

در این مطالعه از ۹ مؤلفه مربوط به بعد "مراقبت"، دانشجویان پرستاری مؤلفه های "حفظ اسرار بیمار" و "حفظ حقوق اخلاقی و قانونی بیمار" را به ترتیب دارای بیشترین اهمیت و مؤلفه های "برخورد با کادر درمانی که عملکرد مناسبی ندارند" و "عدم مشارکت در مراقبتی که با ارزشهای حرفه ای در تضاد اخلاقی باشد" را به ترتیب دارای کمترین اهمیت عنوان نمودند. بطوریکه ۵۰ درصد از دانشجویان مؤلفه "حفظ اسرار بیمار" را "بسیار مهم" می دانستند و در مجموع ۷۶/۸ درصد از دانشجویان "حفظ حقوق اخلاقی و قانونی بیمار" را "مهم" یا "بسیار مهم" ارزیابی نمودند و ۳۲/۱ درصد از دانشجویان مؤلفه "برخورد با کادر درمانی که عملکرد مناسبی ندارند" را "بی اهمیت" یا "کم اهمیت" عنوان نمودند و ۲۹/۷ درصد از دانشجویان نیز مؤلفه "عدم مشارکت در مراقبتی که با ارزشهای حرفه ای در تضاد اخلاقی باشد" را تحت عنوان "بی اهمیت" یا "کم اهمیت" مشخص کردند.

دانشجویان این مؤلفه را "کم اهمیت" یا "نسبتاً مهم" مشخص نمودند. میانگین کل نمرات در بعد "اعتماد"، نیز $3/82 \pm 0/58$ تعیین گردید (جدول ۴).

جدول ۳: میانگین و انحراف معیار پاسخگویی دانشجویان پرستاری به مؤلفه های بعد "عمل گرایی"

مؤلفه های بعد عمل گرایی	میانگین $\pm$ انحراف معیار	نوع پاسخ
۴ مشارکت در تصمیم گیری‌هایی که بر روی توزیع منابع (نیروی انسانی، بودجه و...) تاثیر گذار است.	$3/15 \pm 1/03$	
۱۰ ارتقاء حرفه از طریق شرکت فعال در امور مربوط به سلامت	$3/70 \pm 0/95$	
۱۱ در نظر گرفتن نقش انجمنهای پرستاری حرفه ای در شکل گیری سیاستهای مراقبت سلامت	$3/38 \pm 1/15$	
۱۹ شرکت در تحقیقات پرستاری و یا بکار بردن نتایج تحقیقات مناسب در بالین	$3/14 \pm 0/1$	
۲۶ شرکت در فعالیت انجمن های پرستاری حرفه ای بعد عمل گرایی در کل	$3/30 \pm 1/06$	
	$3/34 \pm 0/69$	

ادامه جدول ۲: میانگین و انحراف معیار پاسخگویی دانشجویان پرستاری به مؤلفه های بعد "مراقبت"

مؤلفه های بعد مراقبت	میانگین $\pm$ انحراف معیار	نوع پاسخ
۲۱ حفظ خلوت بیماران به عنوان بخشی از حقوق آنان	$3/79 \pm 1$	
۲۲ برخورد با کادر درمانی که عملکرد مناسبی ندارند.	$3/13 \pm 1/21$	
۲۳ رعایت حقوق شرکت کنندگان در کار تحقیقاتی	$3/32 \pm 0/92$	
۲۴ رعایت اصول صداقت و احترام به شخص به عنوان راهنمای عملکرد	$3/63 \pm 0/98$	
۲۵ حفظ اسرار بیمار بعد مراقبت در کل	$4/23 \pm 0/91$	
	$3/55 \pm 0/61$	

همانطور که در جدول شماره ۳ نشان داده شده است، از ۵ مؤلفه مربوط به بعد "عمل گرایی" در مطالعه حاضر، مؤلفه "ارتقاء حرفه از طریق شرکت فعال در امور مربوط به سلامت" از مهمترین مؤلفه های این بعد بود که اکثر دانشجویان (۳۹/۳ درصد) این مؤلفه را تحت عنوان "مهم" ارزیابی نمودند و "شرکت در تحقیقات پرستاری و یا بکار بردن نتایج تحقیقات مناسب در بالین" از کم اهمیت ترین مؤلفه های ارزشی بودند که ۴۲/۹ درصد از دانشجویان این مؤلفه را "نسبتاً مهم" می دانستند. میانگین کل نمرات در این بعد، $3/34 \pm 0/69$ بود.

بعد "اعتماد" در مطالعه حاضر از ۵ مؤلفه تشکیل شده است. مؤلفه "حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی" از دیدگاه ۴۶/۴ درصد از دانشجویان "بسیار مهم" بوده و "شرکت در انجام خود ارزیابی بطور مستمر" نیز از کم اهمیت ترین مؤلفه ها بودند که ۶۷/۹ درصد از

جدول ۴: میانگین و انحراف معیار پاسخگویی دانشجویان پرستاری به مؤلفه‌های بعد "اعتماد"

نوع پاسخ		میانگین $\pm$ انحراف معیار
مؤلفه‌های بعد اعتماد		
۱ شرکت در انجام خود ارزیابی بطور مستمر	۳/۲۳ $\pm$ ۰/۸۵	
۲ درخواست مشاوره		
یاهمکاری در صورت عدم توانایی در رفع نیازهای بیمار	۳/۷۵ $\pm$ ۰/۸۴	
۹ تلاش برای کسب آموزش بیشتر به منظور به روز کردن دانش و مهارت‌ها	۳/۹۶ $\pm$ ۰/۹۳	
۱۴ مسئولیت پذیری و جوابگویی در قبال عملکرد خود	۳/۹۸ $\pm$ ۰/۷۸	
۱۵ حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی	۴/۲۱ $\pm$ ۰/۸۵	
بعد اعتماد در کل	۳/۸۲ $\pm$ ۰/۵۸	

از میان ۴ مؤلفه مربوط به بعد "حرفه‌ای شدن"، دانشجویان مؤلفه‌های "حفظ و ارتقاء استانداردها در برنامه‌های یادگیری دانشجویان" و "مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران" به ترتیب به عنوان با اهمیت ترین و کم اهمیت ترین مؤلفه‌ها عنوان نمودند. بطوریکه ۴/۶ درصد از دانشجویان مؤلفه "حفظ و ارتقاء استانداردها در برنامه‌های یادگیری دانشجویان" را "بسیار مهم" می‌دانستند و ۳۳/۹ درصد از آنان نیز مؤلفه "مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران" را تحت عنوان "بی اهمیت" یا "کم اهمیت" مشخص نمودند. میانگین کل نمرات در بعد مذکور نیز، ۳/۶۳ $\pm$ ۰/۶۸ بود (جدول ۵).

جدول ۵: میانگین و انحراف معیار پاسخگویی دانشجویان پرستاری به مؤلفه‌های بعد "حرفه‌ای شدن"

نوع پاسخ		میانگین $\pm$ انحراف معیار
مؤلفه‌های بعد حرفه‌ای شدن		
۵ مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران	۲/۷۷ $\pm$ ۰/۸۵	
۶ پایه‌گذاری استانداردهایی بعنوان راهنما برای عملکرد	۳/۸۷ $\pm$ ۱	
۷ حفظ و ارتقاء استانداردها در برنامه‌های یادگیری دانشجویان	۴/۱۳ $\pm$ ۱/۰۸	
۸ پایه‌گذاری فعالیتهایی به منظور بهبود محیط بالینی	۳/۷۶ $\pm$ ۱/۰۹	
بعد حرفه‌ای شدن در کل	۳/۶۳ $\pm$ ۰/۶۸	

از سه مؤلفه مربوط به بعد "عدالت"، "حفظ سلامت و امنیت عموم" به عنوان با اهمیت ترین مؤلفه مطرح گردید بطوریکه در مجموع ۷۳/۲ درصد از دانشجویان میزان اهمیت این مؤلفه را تحت عنوان "مهم" یا "بسیار مهم" مشخص نمودند و "مسئولیت پذیری در رفع نیازهای بیماران با در نظر گرفتن تفاوت‌های فرهنگی" نیز کم اهمیت ترین مؤلفه از دیدگاه دانشجویان بود که ۱۴/۳ درصد از دانشجویان آن را "بی اهمیت" یا "کم اهمیت" ارزیابی نمودند. میانگین کل نمرات در این بعد نیز، ۳/۷۲ $\pm$ ۰/۷۰ بود (جدول ۶).

میانگین نمرات کل دانشجویان نسبت به ارزشهای حرفه‌ای در این مطالعه ۹۲/۹۶ $\pm$ ۱۳/۰۲ بود. بررسی نمرات کل ابعاد با توجه به درجه بندی مقیاس لیکرت نشان داد که دیدگاه اکثر دانشجویان نسبت به میزان اهمیت مؤلفه‌های ارزشهای حرفه‌ای در محدوده "نسبتاً مهم" تا "مهم" قرار دارد.

با توجه به میانگین و انحراف معیار هر یک از ابعاد

ارزشهای حرفه ای، دانشجویان پرستاری نمرات بالاتری را به بعد "اعتماد" و نمرات پایین تری را به بعد "عمل گرایی" داده بودند؛ به عبارت دیگر دانشجویان مؤلفه های مطرح شده در بعد "اعتماد" را حائز اهمیت بیشتر دانسته و در مقابل اهمیت کمتری به مؤلفه های مطرح شده در بعد "عمل گرایی" داده بودند.

جدول ۶: میانگین و انحراف معیار پاسخگویی دانشجویان پرستاری به مؤلفه های بعد 'عدالت'

نوع پاسخ	مؤلفه های بعد عدالت	میانگین ± انحراف معیار
۳	حفظ سلامت و امنیت	۳/۸۴ ± ۰/۸۷
۱۲	بهبود سطح دسترسی به مراقبتهای پرستاری و سلامت به طور یکسان برای عموم	۳/۷۳ ± ۰/۹۶
۱۳	مسئولیت پذیری در رفع نیازهای بیماران با در نظر گرفتن تفاوت های فرهنگی	۳/۵۹ ± ۱/۰۴
	بعد عدالت در کل	۳/۷۲ ± ۰/۷۰

در مورد ارتباط متغیر اصلی با مشخصات فردی- اجتماعی دانشجویان، ضریب همبستگی اسپیرمن- رو نشان دهنده همبستگی منفی و غیر معنادار بین "سن" و دیدگاه دانشجویان نسبت به "مجموع ابعاد ارزشهای حرفه ای" ($r = -0/19, p = 0/17$) می باشد. بین "سن" و بعد "اعتماد" همبستگی منفی و معناداری ($r = -0/28, p = 0/03$) وجود دارد؛ به این صورت که هر چه سن افزایش می یابد میانگین نمرات دانشجویان در این بعد کاهش پیدا می کند. یافته های پژوهش نشان می دهد که بین سایر متغیرهای فردی- اجتماعی دانشجویان با دیدگاه آنان نسبت به ارزشهای حرفه ای ارتباط معناداری وجود ندارد ($p > 0/05$). (جدول ۷)

جدول ۷: ارتباط بین مشخصات فردی- اجتماعی طبقه بندی شده با دیدگاه دانشجویان نسبت به ارزشهای حرفه ای

متغیر فردی- اجتماعی	طبقه بندی	Range***	M±SD**	آماره آزمون آماری	p
جنس	مؤنث	۵۸-۱۲۰	۹۳/۸۱ ± ۱۳/۰۲	U=۳۰۱	۰/۳۸
	مذکر	۶۶-۱۱۰	۹۱/۳۱ ± ۱۳/۲۲		
وضعیت تأهل	مجرد	۵۸-۱۲۰	۹۳/۱۳ ± ۱۲/۵۸	U=۲۳۷	۰/۸۳
	متاهل	۶۶-۱۱۵	۹۲/۲۷ ± ۱۵/۳۸		
دوره تحصیلی	روزانه	۶۶-۱۱۰	۹۲/۳۳ ± ۱۱/۸۷	U=۳۷۰	۰/۷۴
	شبانه	۵۸-۱۲۰	۹۳/۶۹ ± ۱۴/۴۵		
شرایط اقتصادی خانواده	دخل با خرج برابر	۷۲-۱۲۰	۹۴/۹۷ ± ۱۰/۰۴	$\chi^2 = 1/51$	۰/۴۷
	دخل کمتر از خرج	۶۶-۱۱۵	۸۸/۴۰ ± ۱۹/۱۵		
	دخل بیشتر از خرج	۸۱-۱۰۷	۹۲/۵۰ ± ۱۱/۵۰		
قومیت	ترک	۵۸-۱۲۰	۹۳/۴۴ ± ۱۲/۹۱	$\chi^2 = 2/23$	۰/۳۳
	فارس*	۷۲	-		
سابقه کار دانشجویی	بله	۵۸-۱۱۱	۸۸/۴۰ ± ۱۴/۲۵	U=۲۱۴	۰/۱
	خیر	۶۶-۱۲۰	۹۴/۲۷ ± ۱۲/۲۵		

*تنها یک نفر فارس می باشد. **انحراف معیار ± میانگین. *** دامنه نمرات

بحث و نتیجه گیری

دانشجویان در اولویت چهارم از ابعاد پنج گانه قرار داشت. بعدی که حتی به طریقی به برجسته ترین و شناخته شده ترین وظایف حرفه پرستاری اشاره می کند که می تواند ضرورت بررسی سیستم گزینش دانشجویان پرستاری و در نظر گرفتن تناسب شخصیتی دانشجویان با حرفه، اطلاع رسانی کافی در خصوص حرفه پرستاری، و ارزیابی برنامه های آموزش پرستاری در کشور را مشخص سازد.

همانند مطالعه حاضر، در بیشتر مطالعات صورت گرفته، بعد عمل گرایی و مؤلفه های مربوط به آن، پایین ترین میانگین نمرات و اولویت ارزشی را از دیدگاه دانشجویان پرستاری یا پرستاران داشتند^(۲۳، ۲۴، ۲۶). نتایج برخی مطالعات نشان می دهد که اکثر پرستاران آن دسته از ارزشهای پرستاری را مهم می شمارند که به طور مستقیم با شغل آنها ارتباط دارد^(۲۶) و سایر ارزشهایی که ممکن است نیاز به مشارکت خارج از محدوده زمانی کاری داشته باشد از نظر آنها ارزش بالایی نداشته است. تحقیقات نشان داده که برنامه آموزشی مناسب می تواند دیدگاه دانشجویان را نسبت به این بعد ارتقاء دهد^(۲۴). انگیزش برای شرکت در این دسته از فعالیتهای می تواند بواسطه پایه گذاری ارزشهای حرفه ای، تشویق از جانب مربیان یا همکاران بیشتر گردد^(۲۶). از عواملی که می تواند بر روی دیدگاه دانشجویان شرکت کننده در مطالعه حاضر در خصوص بعد عمل گرایی و دادن پایین ترین اولویت ارزشی به مؤلفه های مربوطه تاثیر گذار باشد می تواند به شناخت ناکافی آنها مربوط بوده و یا حتی بالعکس تحت تاثیر محیط اجتماعی، آموزشی و فرهنگی آنها قرار گرفته باشد. کم اهمیت تر بودن مؤلفه های این بعد ارزشی می تواند بواسطه تاثیر پذیری از اجتماع، زمینه ذهنی فرد یا حتی بطور پنهان و از طریق کمرنگ بودن مبانی مرتبط با این دسته از وظایف حرفه ای در سیستم آموزشی به دانشجو القاء گردد بگونه ای که دانشجو اینگونه می پندارد که این دسته از وظایف حرفه ای

در این مطالعه، دانشجویان مؤلفه های مطرح شده در بعد "اعتماد" را حائز اهمیت بیشتر دانسته و در مقابل اهمیت کمتری را به مؤلفه های مطرح شده در بعد "عمل گرایی" می دادند. تحقیقات نشان داده اند که پرستاران و دانشجویان برای مفاهیم احترام، خلوت، حفظ اسرار، حمایت و مراقبت با کیفیت بالا که همه به بعد مراقبت مربوط هستند ارزش زیادی قائلند^(۲، ۱۲، ۲۳). در مطالعه ای که توسط Lin و همکاران در تایوان صورت پذیرفت، دانشجویان بالاترین میانگین نمرات را در زمان ورود و همچنین فارغ التحصیلی در بعد مراقبت کسب نمودند^(۲۴). Maben و همکاران در بررسی ایده آل های دانشجویان پرستاری در انگلستان، مشخص نمودند که ارزشهای دانشجویانی که در حال فارغ التحصیلی هستند در ۳ گروه جای می گیرد که همگی در ارتباط با مراقبت از بیمار هستند^(۲۵). مطالعات دیگر همچنین مشخص نموده اند که دانشجویان از ارزشهای مربوط به مراقبت از بیمار استقبال می کنند^(۲، ۲۶). مراقبت از بیمار یک بخش غالب آموزش پرستاری است که دانشجویان باید در هنگام فارغ التحصیلی در آن مهارت یابند^(۲۶). بنابراین طبیعی است که در اکثر مطالعات نیز دانشجویان این ارزشهای مراقبتی را از مهمترین ارزشهای حرفه ای در نظر گرفته اند.

البته هنگامی که به مؤلفه های مطرح شده در سایر ابعاد نیز توجه کنیم می توان پی برد که گرچه مؤلفه های مطرح گردیده در بعد مراقبت به گونه مستقیم تر و واضح تری به عملکرد مراقبتی پرستاران اشاره دارد، اما بسیاری از مؤلفه های ارزشی مطرح گردیده در سایر ابعاد نیز می توانند بگونه ای در عملکرد مراقبتی پرستاری دخیل باشند و به طریقی این مؤلفه ها به منظور ارائه عملکرد مراقبتی حرفه ای در مؤلفه های بعد مراقبت در هم آمیخته شده اند و یا حتی لازم و ملزوم همدیگر به حساب می آیند. با این وجود نباید از نظر دور داشت که در این مطالعه میانگین کل نمرات مربوط به بعد مراقبت از دیدگاه

اهمیت چندانی در عملکرد حرفه ای وی ندارند. در رابطه با بعد "اعتماد"، مطالعه Clark نیز نشان داد که از دیدگاه دانشجویان مهمترین مؤلفه در میان ۲۶ مؤلفه در مقیاس ارزشهای حرفه ای پرستاری مؤلفه "حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی" بود که با مطالعه حاضر همخوانی داشت. همچنین هیچکدام از مؤلفه های بعد اعتماد در میان ۶ مؤلفه کم اهمیت قرار نگرفتند که نشان دهنده این است که دانشجویان ارزش بالایی به مؤلفه های موجود در این بعد اختصاص می دهند.^(۲۶) در مطالعه Alfred و همکاران دانشجویان پرستاری امریکایی نیز مؤلفه "حفظ صلاحیت و شایستگی در محیط بالینی" را از مهمترین مؤلفه های بعد اعتماد مطرح نمودند گر چه در این مطالعه دانشجویان تایوانی مؤلفه "تلاش برای کسب آموزش بیشتر به منظور به روز کردن دانش و مهارتها" را به عنوان مهمترین مؤلفه این بعد مطرح کردند^(۲۷) با توجه به تاثیر پذیری ارزشهای حرفه ای از شرایط اجتماعی، فرهنگی و آموزشی می توان به تفاوت در برنامه های آموزشی و زمینه فرهنگی دانشجویان در دو کشور مورد مطالعه و بالطبع برآورد متفاوت دانشجویان از نیازهای آموزشی و یا مراقبتی در زمینه ارزشهای حرفه ای اشاره نمود.

مؤلفه های بعد اعتماد، آن دسته از ارزشها و وظایف یک پرستار را در برمی گیرد که در زمینه اطمینان بخشی از ارائه بهترین و مناسبترین خدمات به مددجویان می باشند و حتی به طریقی بر دورنما و شأن حرفه پرستاری در اجتماع تاثیر گذار می باشد. با توجه به تغییرات و پیشرفت روزافزون و مداوم در حرفه های مراقبت سلامت، توجه به عملکرد حرفه ای خود، ارزیابی مداوم، به روز نمودن دانش و مهارتها و درخواست همکاری از سایر افراد حرفه ای به منظور برآورده نمودن نیازهای مددجویان در راستای ارائه بهترین خدمات حرفه ای امری الزامی می باشد که به نظر می رسد که دانشجویان شرکت کننده در مطالعه جاری به خوبی از اهمیت آن آگاه گردیده اند.

در بررسی های صورت گرفته در زمینه بعد حرفه ای شدن، یافته ای جالب توجه وجود داشت؛ بدین صورت که همانند مطالعه جاری در مطالعات صورت گرفته نیز "مشارکت در امر نظارت بر عملکرد همکاران" از کم اهمیت ترین مؤلفه های ذکر شده در میان تمام مؤلفه ها و نیز بعد حرفه ای شدن تعیین گردیدند^(۲۶، ۲۷). در این خصوص این احتمال وجود دارد که آگاهی ناکافی و برداشت نادرست دانشجویان و یا سایر همکاران از نظارت و ارزیابی بر عملکرد حرفه ای یکدیگر و ترس از ایجاد جو نامناسب کاری باعث کم اهمیت شمردن آن از جانب دانشجویان شود. از آنجا که محوریت اصلی تیم درمانی و افراد حرفه ای در مراقبت سلامت، مددجویان می باشند و نظارت صحیح بر عملکرد همکاران می تواند نقش مهمی در ارتقای عملکرد فردی و گروهی تیم درمانی و بالاخره بهبود شرایط مددجویان داشته باشد، بنابراین نیاز به بسترسازیهها و اطلاع رسانی مناسب در این راستا وجود دارد.

در خصوص بررسی بعد "عدالت" نیز مطالعه Hayes مشخص نمود که مصونیت همگان از عملکرد غیر اخلاقی یا بدون صلاحیت اهمیت دارد (۲۸). در سایر مطالعات نیز مؤلفه "حفظ سلامت و امنیت عموم" به عنوان مهمترین مؤلفه در بعد عدالت توسط دانشجویان انتخاب گردید که با یافته های مطالعه کنونی مشابهت دارد^(۲۶، ۲۷). از جمله عللی که در انتخاب این مؤلفه به عنوان با اهمیت ترین مؤلفه می تواند تاثیر گذار باشد این احتمال مطرح است که دانشجویان این گونه می پندارند که عملکرد مهمتر، مستقل تر و مؤثرتری در این زمینه نسبت به سایر مؤلفه های مطرح گردیده در این بعد می توانند داشته باشند. در زمینه آن دسته از ارزشهای حرفه ای که در بعد عدالت قرار می گیرند باید توجه داشت که پرستاران به عنوان بخش عمده ای از پرسنل مراقبت سلامت نسبت به سایر افراد حرفه ای در این زمینه، زمان بیشتری را با مددجویان سپری می کنند و ارائه رفتار مناسب و به دور از نابرابری هم از نظر شأن انسانی و هم

بسیاری از دانشجویان نیز سابقه کار بصورت استخدام رسمی ندارند که این موارد می‌تواند در بررسی و بحث این نتایج با یافته‌های سایر مطالعات صورت گرفته تأثیرگذار باشد. بطور کلی در راستای ارتباط سن با دیدگاه دانشجویان باید در نظر گرفت که توأم با افزایش سن، برخی موارد مانند سابقه کار و فعالیتهای بالینی و حتی غیر بالینی در زمینه پرستاری، آموزشهای آشکار و پنهان، عوامل محیطی و الگو پذیری از سایر افراد حرفه‌ای و تجربیات فردی در زمینه مفاهیم مرتبط با ارزشهای حرفه‌ای می‌توانند نقش به‌سزایی بر دیدگاه ارزشی دانشجویان داشته باشند.

در بحث و مقایسه مطالعه کنونی با سایر مطالعات و همچنین بررسی معناداری متغیرها در این مطالعه باید توجه داشت که حجم نمونه کم می‌تواند بر روی نتایج تأثیر گذاشته و تعمیم نتایج را دشوار سازد.

از نقاط قوت این مطالعه می‌توان به بررسی ارزشهای حرفه‌ای با در نظر گرفتن تأثیر تجارب کاری بر دیدگاه دانشجویان و استفاده از ابزاری استاندارد با توجه به کدهای اخلاقیات پرستاران اشاره نمود.

از محدودیتهای پژوهش حاضر می‌توان به حجم نمونه محدود، احتمال عدم دقت در پاسخگویی به سوالات به علت محدودیت زمانی ناشی از وظایف دانشجویان در کارورزی عرصه و پاسخ دادن به سوالات بر حسب معیارهای ایده آل اشاره کرد. همچنین غیر قابل اعتماد بودن شیوه سنجش معدل و وضعیت اقتصادی دانشجویان نیز از دیگر محدودیتهای مطالعه حاضر می‌باشد. گرچه با ارائه توضیحات شفاهی و کتبی راجع به پژوهش جاری، محرمانه بودن اطلاعات و در دسترس بودن پژوهشگر و همچنین در اختیار گذاشتن فرصت مناسب و کافی به دانشجویان، تا حدودی سعی در کنترل محدودیتهای گردید.

پیشنهاد می‌شود که مطالعه‌ای دیگر با حجم نمونه کافی در سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی و بصورت نمونه گیری تصادفی صورت پذیرد و همچنین مطالعاتی جهت

حرفه‌ای اهمیت به‌سزایی دارد. اما نباید از نظر دور داشت که سایر افراد تیم درمانی و خدماتی در این حیطه، در چگونگی ارائه خدمات پرستاری به اقشار مختلف جامعه، بگونه با کیفیت و به دور از نابرابریها، نقش مهمی ایفاء می‌کنند. لیکن با عنایت به اینکه شرکت کنندگان در این مطالعه اولویت دوم را به این بعد اختصاص می‌دادند، باید توجه نمود که بسترسازیهای مناسب از طرف سایر افراد مراقبت سلامت علاوه بر پرستاران نیز به منظور بهبود دیدگاه و هم‌عملکرد دانشجویان و سایر افراد حرفه‌ای در پرستاری بسیار اهمیت دارد.

در مطالعات صورت گرفته در خصوص ارزشهای حرفه‌ای، نیز دامنه کلی میانگین کل نمرات دانشجویان پرستاری در محدوده نسبتاً مهم یا مهم قرار می‌گرفت (۲۴) که با مطالعه حاضر همخوانی دارد. با این وجود میانگین کل نمرات دانشجویان شرکت کننده در مطالعه حاضر در مقایسه با سایر مطالعات مشابه (۲۶، ۲۷) تا حدودی پایین تر می‌باشد.

در این مطالعه همبستگی منفی و غیرمعنادار بین "سن" و دیدگاه دانشجویان نسبت به "مجموع ابعاد ارزشهای حرفه‌ای" وجود دارد گرچه همبستگی منفی و معناداری بین "سن" و بعد "اعتماد" مشاهده شد؛ به این صورت که هر چه سن افزایش می‌یابد میانگین نمرات دانشجویان در این بعد کاهش می‌یابد. ارتباط معناداری بین سایر متغیرهای فردی- اجتماعی دانشجویان با دیدگاه آنان نسبت به ارزشهای حرفه‌ای وجود نداشت.

بسیاری از مطالعات ارتباط سن با دیدگاه دانشجویان نسبت به ارزشهای حرفه‌ای مطرح می‌کند (۲۸، ۲۹). در مطالعه Kubsch و همکاران، یافته‌ها نشان داد که نمرات ارزشهای حرفه‌ای در افراد بالاتر از ۶۰ سال بیشتر بود (۳۰). برخی مطالعات نیز مشخص نمودند که از نظر سنی هیچ تفاوت معناداری بین نمرات دانشجویان در مورد ارزشهای حرفه‌ای با سن وجود ندارد (۱۲). البته باید این امر را در نظر گرفت که در این مطالعه محدوده سنی دانشجویان شرکت کننده محدود (۲۹-۲۱) می‌باشد و

ترین و برجسته ترین ویژگیهای یک پرستار می باشد؛ لذا نیاز به برنامه ریزی های بیشتری به منظور بهبود آگاهی دانشجویان پرستاری و ارتقاء عملکرد حرفه ای آنان در گستره وسیعی از حیطه های حرفه ای، در کنار توجه به وظایف مراقبتی وجود دارد. در نهایت اینکه این مطالعه پایلوت، تجربه موفق برای انجام مطالعات وسیع تر در سطح کشور بود.

تعارض منافع

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

تقدیر و تشکر

این مقاله حاصل بخشی از پایان نامه و طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی تبریز به شماره ۲۸۶ می باشد بدین وسیله مجریان طرح از مسئولین محترم دانشگاه علوم پزشکی و دانشکده پرستاری و مامایی تبریز و تمامی دانشجویانی که در اجرای این طرح تحقیقاتی مشارکت نمودند، تشکر و قدردانی می نمایند.

بررسی تأثیر فعالیتها و روشهای آموزشی بر ارزشهای حرفه ای دانشجویان و سایر افراد حرفه ای در پرستاری انجام گرفته و صلاحیت آموزش دهندگان نیز در این خصوص بررسی گردد.

هر چند نتایج حاصل از یافته های پژوهش حاضر مشخص نمود که دانشجویانی که در آستانه فارغ التحصیلی از برنامه های آموزشی هستند، میانگین کل نمرات را در ابعاد مختلف و کل ابعاد در محدوده نسبتا مهم یا مهم قرار داده اند، اما بطور کلی در زمینه درک اهمیت برخی از مولفه های ارزشهای حرفه ای که مرتبط با وظایف حرفه ای آنها می باشد نیاز به حمایت تحقیقاتی بیشتری وجود دارد. همچنین با توجه به اینکه در این مطالعه، در میان ۵ بعد ارزشهای حرفه ای، دانشجویان پرستاری اولویت پایین تری را به ترتیب برای بعد عملگرایی و مراقبت قائل بودند و از آنجا که مؤلفه های بعد عملگرایی در این مطالعه شامل آن دسته از وظایف حرفه ای می گردد که به نوعی با وظایف غیر بالینی و مهم حرفه پرستاری (همانند شرکت در سازمانهای حرفه ای و یا تحقیقات پرستاری) در ارتباط می باشد و از طرفی مراقبت نیز منعکس کننده قدیمی

1. Schank MJ, Weis D. Service and education share responsibility for nurses' value development. *J Nurses Staff Dev*, 2001;17(5):226-233.
2. Leners DW, Roehrs C, Piccone AV. Tracking the development of professional values in undergraduate nursing students. *J Nurs Educ*, 2006; 45(12): 504-511.
3. Lawler KB, Widener U. Service-learning and the development of professional nursing values in adult undergraduate students. PhD Dissertation, Widener University, 2008.
4. Ham K. Principled thinking: a comparison of nursing students and experienced nurses. *J Contin Educ Nurs*, 2004;35(2):66-73.
5. Irving JA, Snider J. Preserving professional values. *J Prof Nurs*. 2002 Jan-Feb;18(1):5.
6. Adams BL. Professionalism as dissent: historical insights to the evolution of a collective, rebellious staff nurse identity and the disaffiliation of the Massachusetts Nurses Association from the American Nurses Association. PhD Dissertation, Brandeis University, 2011.
7. World Health Organization. Nurses and midwives for health WHO European strategy for nursing midwifery education. 2000 [online]. Available from: <http://www.euro.who.int/document/e72918.pdf>; Internet; accessed 12 March 2012
8. Blais KK, Hayes JS, Kozier B, Erb G. Professional nursing practice: Concepts and perspectives. New Jersey: Pearson Prentice Hall 2006.
9. Vezeau TM. Teaching professional values in a BSN program. *Int J Nurs Educ Scholarsh*. 2006;3:Article25.
10. Fahrenwald NL, Bassett SD, Tschetter L, Carson PP, White L, Winterboer VJ. Teaching core

- nursing values. *J Prof Nurs*. 2005 Jan-Feb;21(1):46-51.
11. Brubaker CL. An instrument to measure ethical caring in clinical encounters between student nurses and patients. PhD Dissertation, Illinois State University, 2005.
  12. Martin P, Yarbrough S, Alfred D. Professional values held by baccalaureate and associate degree nursing students. *J Nurs Scholarsh*, 2003; 35(3): 291-296.
  13. Shahriari M, Mohammadi E, Abbaszadeh A, Bahrami M, Fooladi MM. Perceived ethical values by Iranian nurses. *Nurs Ethics*, 2012;19(1):30-44.
  14. Bang KS, Kang JH, Jun MH, Kim HS, Son HM, Yu SJ, et al. Professional values in Korean undergraduate nursing students. *Nurse Educ Today*. 2011 Jan;31(1):72-5.
  15. International Council of Nurses. The ICN code of ethics for nurses; 2006. Available from: <http://www.icn.ch/icncode.pdf>. accessed June 12, 2009.
  16. Meulenbergs T, Verpeet E, Schotsmans P, Gastmans C. Professional codes in a changing nursing context: literature review. *J Adv Nurs*. 2004 May;46(3):331-6.
  17. Borhany F, Elhany F, Mohmmady E, Abbaszadeh A. [Competence development for professional ethics of nurses, the necessity and challenges of teaching ethics]. *J Med Ethics Hist*, 2009; 2(3): 27-88. Persian.
  18. Woods M. Nursing ethics education: are we really delivering the good(s)? *Nurs Ethics*, 2005;12(1):5-18.
  19. Cameron ME, Schaffer M, Park HA. Nursing students' experience of ethical problems and use of ethical decision-making models. *Nurs Ethics*, 2001;8(5):432-47.
  20. Astorino TA. A survey of professional values in graduating student nurses of traditional and accelerated baccalaureate nursing programs. PhD Dissertation, Indiana University of Pennsylvania, 2006.
  21. Lui MH, Lam LW, Lee IF, Chien WT, Chau JP, Ip WY. Professional nursing values among baccalaureate nursing students in Hong Kong. *Nurse Educ Today*, 2008;28(1):108-14.
  22. Weis D, Schank MJ. Development and psychometric evaluation of the Nurses Professional Values Scale—Revised. *J Nurs Meas*, 2009; 17(3): 221-231.
  23. Schank MJ, Weis D. Service and education share responsibility for nurses' value development. *J Nurses Staff Dev*. 2001 Sep-Oct;17(5):226-31; quiz 32-3.
  24. Lin YH, Liching Sung W, Yarbrough S, Alfred D, Martin P. Changes in Taiwanese nursing student values during the educational experience. *Nurs Ethics*. 2010 Sep;17(5):646-54.
  25. Maben J, Latter S, Clark JM. The sustainability of ideals, values and the nursing mandate: evidence from a longitudinal qualitative study. *Nurs Inq*. 2007 Jun;14(2):99-113.
  26. Clark DK. Professional values: a study of education and experience in nursing students and nurses. PhD Dissertation, Capella University, 2009.
  27. Alfred D, Martin P, Yarbrough S, Lin YH, Wang L. A Comparison of Professional Values of Taiwanese and American Nursing Students. The university of Texas at Tyler. Available from: URL: http://www.stti.iupui.edu/pp07/convention11/Alfred_Danita.pdf. Accessed November 21 , 2011.
  28. Hayes TL. An Exploration of Professional Values Held By Baccalaureate and Associate Degree Nursing Students. MSN Thesis, The Florida State University, 2006.
  29. McNeese-Smith DK, Crook M. Nursing values and a changing nurse workforce: values, age, and job stages. *J Nurs Adm*, 2003; 33(5): 260-270.
  30. Kubsch S, Hansen G, Huyser-Eatwell V. Professional values: the case for RN-BSN completion education. *J Contin Educ Nurs*. 2008 Aug;39(8):375-84.

Professional Values from Nursing Students' Perspective in Tabriz University of Medical Sciences: a Pilot Study

Parvan K.¹ MSc

*Hosseini F.² MSc

Zamanzadeh V.³ PhD

Abstract

Background & Aims: Professional values are the base of development of professional identity and commitment to the profession. However, there is limited research about professional values of nursing students in Iran. This pilot study aims to determine nursing students' perspective on professional values in Tabriz University of Medical Sciences.

Materials & Methods: It was a pilot descriptive, cross sectional study. Fifty six undergraduate nursing students in their last semester were recruited by census and their perspective on professional values was assessed during 2010. Data was collected by a two-part questionnaire. The first part included demographic variables and the second part was Nursing Professional Values Scale- Revised (NPVS_R) which examines 5 dimensions (caring, activism, trust, professionalism and justice) of professional values. Data was analyzed by descriptive and nonparametric statistical tests (Mann-whitney, Kruskal-wallis) and correlation tests (Spearman's rho) using SPSS-PC (v. 13).

Results: Mean scores of caring, activism, trust, professionalism, justice and overall dimensions was 3.55, 3.34, 3.82, 3.63, 3.72 and 3.59 respectively. The most important statements from the students' perspective were "Maintaining confidentiality of patient" and "Maintaining clinical competency". Moreover, the students rated "Participate in peer review", "Confront practitioners with inappropriate practice", and "Participate in nursing research and/or implement research findings" as least significant. There was a significant association between the age of students and their perspective on "trust" dimension of professional values ($p < 0.05$).

Conclusion: Although the mean scores were within a 'fairly important' to 'important', but there is need for more programs to improve the students' knowledge about some professional responsibilities and promoting their professional performance in a wide range of professional areas associated with caring duties.

Keywords: Professional Values, Nursing Students, Perspective

Received: 1 May 2012

Accepted: 3 Aug 2012

---

¹ Faculty Member, School of Nursing & Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

² MSc Student, Students' Research Committee, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran (*Corresponding Author). Tel: +98- 9177236082 E mail: fhoseini@sums.ac.ir

³ Associate professor, School of Nursing and Midwifery, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran